

Søndag 29.oktober 2017 Hamar domkirke – preken ved biskop Solveig Fiske Markering av reformasjonen

Rom 1, 16-17, Salme 46, 1-8, Johs 1, 16-17

Jeg skammer meg ikke over evangeliet.

For av hans fylde har vi alle fått. Nåde over nåde.

Når vi er samlet her i Hamar Domkirke, er vi bokstavelig talt samlet under hvelvingen av evangeliet som de fire evangelister tegner over oss og hele verden. Evangelistene med sine bøker er jo malt i taket her i domkirken.

Hamar domkirke og alle andre kirkehus preger landskap og geografi og er signalbygg. Signalbygg om evangeliet, om nåde over nåde slik også biskop Henrik Hille uttrykte det da Raufoss kirke ble vigslet i 1939. Han sa:

Denne kirken skal være sjelenes hjem, deres fredlyste hellige hus.

Her skal dere midt i livets jag og uro, komme inn i stillheten og møte Gud.

Her kan dere komme med kamp og strid og finne kraft. Her skal sinnet fylles med hellige tanker, med kjærighet og godvilje og forsoning.

Slik uttrykte Henrik Hille seg. Nå skal vi få høre litt fra Madeleine Nilsen. Hun vil i samtale med meg dele noe av det hun tenker om kirka og kristendom.

Biskopen: Da vi snakket sammen på forhånd, sa du noe om hva kirka betyr for deg og at du gjerne vil si litt om det:

Madeleine: *Blitt bedre kjent med kirka i konfirmanttida. Fint å være i kirka.....*

Biskopen: Kan du si noe om hva som oppleves som fint?

Madeleine: *Å vite at Gud er der, det betyr noe. At Gud er der for meg og andre. Det er viktig for meg.....*

Biskopen: Du var konfirmant i fjor. Hvordan var det?

Madeleine: *Det var gøy å være konfirmant. Da ble jeg bedre kjent med kirka og lærte om kristendommen. På en måte føler jeg meg enda mer hjemme i kirka nå.....*

Biskopen: Og nå er du med i lederopplegget som heter MILK. Vil du si noe om det?

Madeleine: *Jeg har lyst til å være med og hjelpe til, være leder i kirka. Det er moro å være med i MILK, lærer mye.....*

Biskopen: Takk for det du har delt med oss Madeleine. Lykke til videre. Må Gud velsigne og bevare deg.

Vi markerer at det er 500 år siden reformasjonen begynte. Vi vet hvordan reformasjonshistorien skapte religiøse og kulturelle omveltninger som fant sted i store deler av Europa på 1500-tallet og som førte til delingen av vestlig kristendom i den katolske, den lutherske og den reformerte kirke.

Luther ble forfulgt og bannlyst på grunn av sin kritikk av paven og kirken. Men han fikk også støtte av flere grupper, og reformasjonen ble etterhvert en bevegelse i deler av Europa.

Bare ordet, bare nåden, bare troen,

sa Martin Luther, er det vi trenger for å komme til Gud. For det handler ikke om hva vi har å vise til, det er Guds gave som tas imot i tro og er i berøring med det vi hørte fra Salmenes bok:

Gud er vår tilflukt og vår styrke, en
hjelp i nød og alltid nær.

Det er lenge siden Luther, hva betyr det at vi er en luthersk kirke?

Å være en luthersk kirke er å holde fast ved at evangeliet må få strømme rikelig ut til folket, og at ingen må stille seg mellom mennesker og Gud.

Pave Frans sa på sitt besøk i Sverige nå i oktober i fjor at:

Luther gjenoppdaget nåden!

Med disse ordene brakte paven oss et langt steg videre etter den tilnærmingen som skjedde på slutten av 1990-tallet. I «Felleserklæringen av rettferdiggjørelseslæren» som representanter for den katolske kirke og de lutherske kirkene underskrev i Augsburg 31. oktober 1999 heter det:

Ene og alene av nåde og ved troen på Kristi frelsesverk og ikke på grunn av noen fortjeneste i oss selv blir vi godtatt av Gud og mottar Den hellige ånd som fornyer hjertene, kaller og setter oss i stand til å gjøre gode gjerninger.

Nå er det laget en ny uttalelse, en rapport fra den luthersk–romersk-katolske kommisjon for kristen enhet. Dokumentet som heter “Fra konflikt til fellesskap” tar på alvor at reformasjonsmarkeringene i 2017 skjer i en økumenisk- felleskirkelig tidsalder. På framsida er det et vakkert mosaikkbilde av en fisk. Fisken var et av de mest brukte symbolene hos de første kristne. Det greske ordet for fisk, ἰχθύς kunne vise til fem greske ord, som kort sier hvem de kristne mente Jesus var; Jesus Kristus, Guds sønn, frelser.

Med dette bildet peker dokumentet på det vi hørte fra Johannesevangeliet:

For av hans fylde har vi alle fått. Nåde over nåde.

I den treenige Guds navn, Vår Skaper, Frelser og Livgivers navn utfordres vi til å avdekke evangeliet, til å fremme forsoning både i det nære og det verdensvide perspektivet. I vårt eget liv, i vår kirke, lokalsamfunn og fellesskap.

Vi kalles til å takke for jordas gaver, og med stillhet i hjertet eller med talte ord å be for livet på jorda. Be til Gud, vårt opphav, som i jorda sine rytmer og årstider stadig gir liv og ny begynnelse.

I håpets navn får vi sette søkelyset på det uløselige og konfliktfylte, det som er sårbart i tilværelsen, ikke feie det bort, men anerkjenne smerten. Det handler om å få bære et håp og bli båret av håpet som har navnet Kristus Jesus.

Nåde over nåde. Hva er egentlig nåde?

Johannes Møllehave sier:

Nåden er eit ord frå Gud
som han lèt deg smake.
Nåden er når alt er tapt,
å få alt tilbake.

Da Jesus døde på korset revnet forhenget inn til det aller helligste i templet. Slik understrekes at i dette dramatiske øyeblikket ble tilgangen til det hellige åpnet -for alle mennesker. Et vendepunkt i historien, et skifte fra lukkethet til åpenhet. Fra korset og den tomme graven strømmer livet ut, evangeliet. I forbindelse med å bytte kontor har jeg det siste året flyttet på papir og bøker – også noe av det som ligger igjen eksempelvis etter de to forrige biskopene i Hamar. Hva ligger igjen, hva har de etterlatt seg? Begge har etterlatt seg en kjærlighet til kirken, til folk og land og et engasjement for den verdensvide kirke. En holdning og en tenkning om at evangeliet er livgivende, frigjørende og kaller til etterfølgelse. Etter Georg Hille at det var viktig å bygge opp et godt kirkebyråkrati, men at det viktigste er å formidle evangeliet. Og etter Rosemarie Køhn ligger den sterke kjærligheten til Skriften, til tekstene og til å formidle den Gud som trer fram i Ordet.

Vi står som evangelisk –luthersk kirke i arven etter Luther som krevde reform av kirka. Kirka må alltid forandre seg for å være ei levende kirke. Hvis kirka blir seg selv nok så er vi på ville veier.

Hånd i hånd med nåden følger sannheten og selvransakelsen.

For Jesus lærte oss å prøve våre ordninger og regler på om de virker for menneskenes skyld. Prøve om de virker til at mennesker blir reist opp og at evangeliet får flyte fritt til menneskene.

Er det ikke slik at kirkerommet og gudstjenesten er et av de få steder i dag hvor både menneskets avmakt og sårbarhet artikuleres klart? Og hvor det derfor kan snakkes usminket og sant om den menneskelige virkelighet?

Her i «det fredlyste hellige hus» som Henrik Hille sa, så kan vi få roe ned, og la evangeliets rausket og åpenhet komme til oss i ord og sakrament.

Til å erfare det Madeleine sier om at Gud er her, for meg og andre.
Og at det å vite det, betyr noe.

Av hans fylde har vi alle fått.

Nåde over nåde er det å bli berørt av Kristus i gjenkjennelsen av evangeliet.

Denne gjenkjennelsen som gjør at vi med våre ulike stemmer, om enn innimellom stotrende, kan istemme tro og håp til den korsfestede og oppstandne.

Jeg skammer meg ikke over evangeliet.
Det er en Guds kraft til frelse.

For av hans fylde har vi alle fått.
Nåde over nåde.

Ære være Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd
som var, er og være skal en sann Gud fra evighet til evighet.

Salme 46, 1-8,

1 Til korlederen. Av Korah-sangerne. Etter «Alamot». En sang.

2 Gud er vår tilflukt og vår styrke,
en hjelp i nød og alltid nær.

3 Derfor frykter vi ikke
når jorden skaker,
når fjellene vakler i havets dyp.

4 Vannet buldrer og bruser,
fjellene skjelver
når havet reiser seg.

5 Det finnes en elv
med bekker som gleder Guds by,
den helligste bolig
for Den høyeste.

6 Gud er midt i byen,
den kan ikke vakle,
Gud hjelper den
når morgenen gryr.

7 Folkeslag buldret, riker vaklet,
han lot røsten runge, jorden skalv.

8 Herren Sebaot er med oss,
Jakobs Gud er vår faste borg.

Johs 1, 16-17

16 Av hans fylde har vi alle fått,
nåde over nåde.

17 For loven ble gitt ved Moses,
nåden og sannheten kom ved Jesus Kristus.

Rom 1, 16-17

16 For jeg skammer meg ikke over evangeliet. Det er en Guds kraft til frelse for hver den som tror, jøde først og så greker. 17 For i det åpenbares Guds rettferdighet av tro til tro, slik det står skrevet: *Den rettferdige skal leve ved tro.*